T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2023/343
KARAR NO : 2023/507
KARAR TR : 10/07/2023

ÖZET: 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanunu uyarınca verilen idari para cezası ile belirlenentazminatın ödenmesi, aksi takdirde tazminat davası açılacağı yolunda gönderilen yazının iptali işlemine karşı açılan davanın5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 3. ve aynı Kanun'un 27. maddesinin sekizinci fikrası hükmü bir arada değerlendirildiğinde İDARİ YARGI YERİNDE çözümlenmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : T.K
Vekili : Av. G. K
Davalı : Tarım ve Orman Bakanlığı
Vekili : Av. E. D. B

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Tarım ve Orman Bakanlığı 15. Bölge Müdürlüğü Tunceli İl Şube Müdürlüğünün 15/12/2021 tarih ve 2021-2022-64 sayılı kararı ile, davacının, koruma altındaki yaban hayvanlarını avladığından bahisle, 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanunu'nun 4. maddesinin birinci fıkrasının birinci bendini ihlal ettiği nedeniyle adına 4915 sayılı Kanun'un 21. maddesinin birinci fıkrası uyarınca 685 TL, merkez av komisyonunca avlanmaya yasaklanan avlaklarda avlandığından bahisle 4915 sayılı Kanun'un 12. maddesinin ikinci fıkrasını ihlal ettiği nedeniyle adına 4915 sayılı Kanun'un 23. maddesi uyarınca 685 TL ve avcılık belgesi olmadanavlandığından bahisle, 4915 sayılıKanun'un 14. maddesinin ikinci fıkrasının ikinci bendini ihlal ettiği nedeniyle adına 4915 sayılı Kanun'un 24. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca 1.033 TL olmak üzeretoplam olarak 2.403 TL idari para cezası verilmiş, 22/12/2021 tarih ve ....-3862309 sayılı yazı ile davacıya bildirilmiş, 22/12/2021 tarih ve ....-3863680 sayılı yazı ile,4915 sayılı Kanun'un 28. maddesi uyarınca iki adet ölü yaban keçisi için düzenlenen tazminat raporuna göre belirlenen 120.000 TL tazminatın 15 gün içinde ödenmesinin gerektiği, aksi takdirde hakkında tazminat davası açılacağı davacıyabildirilmiştir.

2. Davacı, idari para cezası ile22/12/2021 tarih ve ....-3863680 sayılı yazı ile ödenmesi istenen tazminatıniptali istemiyle adli yargı yerinebaşvuruda bulunmuştur.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. Adli Yargıda

3. Çemişgezek Sulh Ceza Hakimliği 28/02/2022 tarih ve D.İş.2022/6 sayılı kararıyla, başvurunun esasını inceleyerek reddine karar vermiş, davalı vekilinin vekalet ücreti yönünden yaptığı itiraz, Elazığ 1. Sulh Ceza Hakimliğinin 08/03/2022 tarih ve D.İş. 2022/1126 sayılı kararıyla reddedilmiş, davacının yaptığı itiraz, aynı Hakimliğin05/04/2022tarih ve D.İş. 2022/1255 sayılı kararıyla kabul edilerek, başvuruyu inceleme görevinin idari yargı yerine ait olduğu gerekçesiyle Çemişgezek Sulh Ceza Hakimliğinin28/02/2022tarih ve D.İş. 2022/6 sayılı kararının kaldırılmasına kesin olarak karar verilmiştir.

4. **Çemişgezek Sulh Ceza Hâkimliği 31/05/2022 tarih ve D.İş No. 2022/40 sayılı kararı**ile, idari para cezası ile birlikte tazminat raporu da düzenlendiği ve her iki tutanağa birlikte itiraz edildiğini belirterek, 5326 sayılı Kanun'un 27/8. madde ve fıkrası uyarınca idari para cezasına konu işlem kapsamında aynı kişi ile ilgili olarak idari yargının görev alanına giren kararın da verilmiş olduğu ve dava konusu edildiği, bu durumda başvurunun çözümünün idari yargı yerine ait olduğu gerekçesiyle başvurunun görev yönünden reddine karar vermiş, davacı tarafından sadece vekalet ücretine yapılan itiraz üzerine, Elazığ 1. Sulh Ceza Hakimliğinin 23/06/2022 tarih ve D.İş. 2022/2973 sayılı kararı ile vekalete ilişkin hükmün karardan çıkartılmasına kesin olarak karar verilmiştir.

5. Bu kez, davacı vekili, aynı istemle idari yargı yerinde dava açmıştır.

B. İdari Yargıda

6. Elazığ 1. İdare Mahkemesi 07/09/2022 tarih ve E.2022/700, K.2022/1109 sayılı kararı ile, davanın çözümünün, iptali istenen işlemi tesis eden idarenin bulunduğu yerin idari yargı yetkisi yönünden bağlı olduğu Erzincan İdare Mahkemesine ait olduğu gerekçesiyle davanın yetki yönünden reddine karar vermiştir.

7. **Erzincan İdare Mahkemesi 12/05/2023 tarih ve E.2022/1395sayılı kararı** ile, tazminat konusunda, dava konusu yazının idari davaya konu olabilecek kesin ve yürütülebilir bir idari işlem mahiyetinde olmadığını, sulha davet yazısının bir idari işlem niteliğinde olmadığı, dayanak 659 sayılı KHK'nın 9. maddesinin adli uyuşmazlığa ilişkin olduğu,sulha davet yazısının idari yargı yerinde dava konusu edilmesinin yazıya idari işlem niteliği kazandırmayacağı, bu şekilde idari yargı yerinde açılan davalarda ortada kesin ve yürütülebilir bir idari işlem olmadığı için uyuşmazlığın esasının incelenemediğini, bu davaların adli yargı yerinde görüldüğünü belirterek, konuya ilişkin idari ve adli yargı kararlarının tarih ve numaralarını da açıklayarak, Kabahatler Kanunu'nun 3. maddesinde bu Kanun'un idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı belirtildiğinden, davanıngörüm ve çözümünün adli yargı yerine ait olduğu gerekçesiyle, 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirtilmesi için dava dosyalarının Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine veUyuşmazlık Mahkemesince bir karar verilinceye kadar dosya incelemesinin ertelenmesine karar vermiştir.

III. İLGİLİ HUKUK

8. 659 sayılı Genel Bütçe Kapsamındaki Kamu İdareleri ve Özel Bütçeli İdarelerde Hukuk Hizmetlerinin Yürütülmesine İlişkin Kanun Hükmünde Kararname'nin *"Adli uyuşmazlıklarda sulh"* başlıklı 9. maddesi şöyledir:

> *"(1) İdarelerin adli yargıda dava açmadan veya icra takibine başlamadan önce karşı tarafı sulhe davet etmesi esastır. İdareler, kendi aleyhlerine dava açılacağını veya icra takibine başlanılacağını öğrenmeleri durumunda da karşı tarafı sulhe davet edebilirler. Sulhe davet, uyuşmazlığın tarafı olan gerçek veya tüzel kişilerce de yapılabilir. İlgili mevzuatında daha uzun bir süre öngörülmediği takdirde, sulhe davette karşı tarafa, ifa, itiraz veya sulh teklifinde bulunmak üzere otuz güne kadar süre verilir.*
>
> *(2) Gecikmesinde sakınca bulunan veya işin mahiyeti gereği süre verilmesinde fayda görülmeyen hallerde doğrudan dava ve icra yoluna başvurulabilir.*
>
> *(3) Dava konusu edilmiş veya icraya intikal etmiş uyuşmazlıklarda da taraflarca sulh teklifinde bulunulabilir.*
>
> *(4) 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun kapsamı dışında kalan tüm taksit tekliflerinin değerlendirilmesi de bu madde kapsamında yapılır.*
>
> *(5) Sulh başvurularının altmış gün içinde sonuçlandırılması zorunludur. Sulh başvurusu altmış gün içinde sonuçlandırılmamışsa istek reddedilmiş sayılır."*

9. 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanunu'nun, *"Amaç ve kapsam"* başlığı altında düzenlenen 1. maddesi şöyledir:

> *"Bu Kanunun amacı; sürdürülebilir av ve yaban hayatı yönetimi için av ve yaban hayvanlarının doğal yaşam ortamları ile birlikte korunmalarını, geliştirilmelerini, avlanmalarının kontrol altına alınmasını, avcılığın düzenlenmesini, av kaynaklarının millî ekonomi açısından faydalı olacak şekilde değerlendirilmesini ve ilgili kamu ve özel hukuk tüzel kişileri ile işbirliğini sağlamaktır.*
>
> *(Değişik ikinci fıkra: 23/1/2008-5728/505 md.) Bu Kanun av ve yaban hayvanlarını ve yaşama ortamlarını, bunların korunmasını ve geliştirilmesini, av ve yaban hayatı yönetimini, avlakların kurulması, işletilmesi ve işlettirilmesini, avcılığın, av turizminin, yaban hayvanlarının üretiminin, ticaretinin düzenlenmesini, toplumun bilinçlendirilmesini, avcıların eğitimini, av ve yaban hayatına ilişkin suç ve kabahatler ile bunların takibi ve cezalarını kapsar."*

10. Aynı Kanun'un *"Av ve yaban hayvanlarının korunması ve koruma alanları "* başlığı altında düzenlenen 4. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

> *"Yaban hayvanı türleri içinde yer alan ve Bakanlıkça belirlenen av hayvanlarından, korunması gerekenler Merkez Av Komisyonunca, av hayvanlarının dışında kalan yaban hayvanları ile diğer türler gerektiğinde ilgili kuruluşların uygun görüşleri alınarak Bakanlıkça koruma altına alınır. Bu karar Resmî Gazetede yayımlanır. Koruma altına alınan yaban hayvanları avlanamaz. Yaban hayvanları üreme, tüy değiştirme ve göç dönemlerinde rahatsız edilemez, yavru ve yumurtaları toplanamaz, yuvaları dağıtılamaz ve memeliler kış uykusunda rahatsız edilemez. Lüzumu halinde bu yaban hayvanlarının kendilerinden, yavru ve yumurtalarından, korundukları süre içinde faydalanma ve zararlı olanları ile mücadele ve men edilen avlanma usulleri ile geçici olarak avlanma esasları Bakanlıkça tespit edilir.*
>
> *....."*

11. *"İzne tâbi, yasak ve serbest av sahaları "* başlığı altında düzenlenen 12. maddesinin ikinci fıkrası şöyledir:

> *".....*
>
> *Özel kanunlarla veya Merkez Av Komisyonunca avlanmanın yasak edildiği yerlerde ve 2nci*

maddenin 11, 12 ve 13 üncü bentlerinde tanımlanan saha ve istasyonlarda avlanılamaz. Buralarda, ancak av ve yaban hayvanlarının çoğaldığı ve zararlı olduğu hâllerde avlanmaya Bakanlıkça izin verilebilir. 2 nci maddenin 12 nci bendinde tanımlanan sahalarda ise özel avlanma plânlarına göre Bakanlıkça verilecek izinle avlanılabilir.

....."

12. *"Avlanma izni"* başlıklı 14. maddesinin ikinci fıkrası şöyledir:

"....

Avlaklarda, avcılık belgesi ve avlanma izni olmadan avlanılamaz. .

...."

13. *"Cezalar"* üst başlığı altında düzenlenen "*Yasaklara uymama"* başlıklı 21. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"4 üncü maddenin birinci, ikinci ve altıncı fıkralarına aykırı hareket edenlere, 5 inci maddenin birinci ve ikinci fıkraları gereğince tespit edilen av miktarı ve avlanma süreleri dışında avlananlara, 12 nci maddenin üçüncü fıkrası gereğince Bakanlıkça getirilecek yasaklara uymayanlara, her bir aykırılık için ayrı ayrı olmak üzere ikiyüz Türk Lirası idarî para cezası verilir.

....";

14. *"İzinsiz veya yasak yerlerde avlanma"* başlıklı 23. maddesi şöyledir:

"Avlaklarda izin almadan avlananlara ve Merkez Av Komisyonunca avlanmanın yasaklandığı avlaklarda avlananlara ikiyüz Türk Lirası, özel kanunlarla avlanmanın yasaklandığı sahalar ile 2 nci maddenin 11, 12 ve 13 üncü bentlerinde tanımlanan saha ve istasyonlarda avlananlara, üçyüzelli Türk Lirası idarî para cezası verilir."

15. *"Avlanma esaslarına uymama ve belgesiz avlanma"* başlıklı 24. maddesinin üçüncü fıkrası şöyledir:

".....

Bu Kanuna göre alınması gereken avcılık belgesini almadan avlananlara üçyüz Türk Lirası; avlanma izni olmadan avlananlara ise yüzelli Türk Lirası idarî para cezası verilir.

....."

16. Aynı Kanun'un *"Avdan men etme ve mülkiyetin kamuya geçirilmesi"* başlıklı 28. maddesinin son fıkrası şöyledir:

"Bu madde hükümlerine göre mülkiyetin kamuya geçirilmesi kararı verilmiş olsa bile, yasak avlanma ile yaban hayatında ve ekosistemde meydana gelen tahribat ve eksilme nedeniyle hükmolunacak tazminat av hayvanı türlerine göre Bakanlıkça tespit edilen değerler üzerinden hesaplanır. Hükmolunan tazminat, Döner Sermaye İşletmesine gelir kaydedilir."

17. 4915sayılı Kanun'da bu Kanun uyarınca verilen idari para cezasınakarşı kanun yoluna ilişkin bir düzenlemeye yer verilmemiştir.

18. Öte yandan, 30/03/2005 tarih ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 3. maddesini değiştiren 06/12/2006 tarihli, 5560 sayılı Kanun'un 31. maddesi şöyledir:

"(1) Bu Kanunun;

a) İdarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde,

b) Diğer genel hükümleri, idarî para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkındauygulanır."

19. Aynı Kanun'un 27. maddesine, 5560 sayılı Kanun ile eklenen sekizinci fıkrada ise; idari yaptırım kararının verildiği işlem kapsamında aynı kişi ile ilgili olarak idari yargının görev alanına giren kararların da verilmiş olması halinde; idari yaptırım kararına ilişkin hukuka aykırılık iddialarının, bu işlemin iptali talebiyle birlikte idari yargı merciindegörüleceği kurala bağlanmış, bu maddenin gerekçesinde de bu hükümle, Kabahatler Kanunu'ndaki düzenlemelerin ortaya çıkardığı bağlantı sorununa çözüm getirilmesinin amaçlandığı ifade edilmiştir.

20. 19/12/2006 tarihinde yürürlüğe giren bu düzenlemeye göre, Kabahatler Kanunu'nun; idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı; diğer kanunlarda görevli mahkemenin gösterilmesi durumunda iseuygulanmayacağı ancak; idari yaptırım kararının verildiği işlem kapsamında aynı kişi ile ilgili olarak idari yargının görev alanına giren kararların da verilmiş olması halinde; idari yaptırım kararına ilişkin hukuka aykırılık iddialarının, bu işlemin iptali talebiyle birlikte idari yargı merciinde görüleceği anlaşılmaktadır.

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

21. Uyuşmazlık Mahkemesinin Muammer TOPAL'ın Başkanlığında, Üyeler Nilgün TAŞ, Doğan AĞIRMAN, Eyüp SARICALAR, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ın katılımlarıyla yapılan 10/07/2023 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, İdare Mahkemesince, anılan Kanun'un 19. maddesine göre başvuruda bulunulmuş olduğu, Mahkemece idari yargı dosyasının ekinde adli yargı dosyası ile birlikte Uyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

22. Raportör-Hâkim Gülten Fatma BÜYÜKEREN'in, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra, gereği görüşülüp düşünüldü:

23. Dava, 4915 sayılıKanun'un 21,23 ve 24. maddeleri uyarınca verilen idari para cezası ile hesaplanan tazminatın ödenmesi, ödenmemesi durumunda davacı hakkında tazminat davası açılacağının bildirildiği yazının iptali istemiyle açılmıştır.

24. Yukarıda izah edilen mevzuat hükümlerine göre, Kabahatler Kanunu'nun idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı; diğer kanunlarda görevli mahkemenin gösterilmesi durumunda iseuygulanmayacağı; ancak, idari yaptırım kararının verildiği işlem kapsamında aynı kişi ile ilgili olarak idari yargının görev alanına giren kararların da verilmiş olması halinde; idari yaptırım kararına ilişkin hukuka aykırılık iddialarının, bu işlemin iptali talebiyle birlikte idari yargı merciinde görüleceği anlaşılmaktadır.

25. Dosyanın incelenmesinden, davacı adına verilen idari para cezası ile birlikteiki adet ölü yaban keçisi için düzenlenen tazminat raporuna göre belirlenen tazminatın, 15 gün içindeödenmesi, aksi takdirde davacı hakkında tazminat davası açılacağının bildirildiği yazının, idarenin tek taraflı bir şekilde kamu gücüne dayanarak, üstün hak ve yetkileri çerçevesinde yaptığı bir idari işlem olduğu açıktır.

26. Görev kuralları kamu düzenine ilişkin olduğundan, görev konusunda taraflar için bir müktesep hak doğmayacağı; bu nedenle, yeni bir kanunla kabul edilen görev kurallarının, geçmişe de etkili olacağı, bilinen bir genel hukuk ilkesidir.

27. Davanın açıldığı andaki kurallara göre görevli olan mahkeme, yeni bir kanun ile görevsiz hale gelmiş ise, (davanın açıldığı anda görevli olan ve fakat yeni kanuna göre görevsiz hale gelen) mahkemenin görevsizlik kararı vermesi gerekeceği; ancak, yeni kanundaki görev kuralının, değişikliğinyürürlüğe girmesinden sonra açılacak davalarda uygulanacağına dair intikal hükümlerinin varlığı halinde, mahkemece görevsizlik kararı verilemeyeceği açıktır.

28. Diğer taraftan, dava görevsiz mahkemede açılmış, bu sırada yapılan bir kanun değişikliği ile görevsiz mahkeme o dava için görevli hale gelmiş ise, mahkemenin davaya bakmaya devam etmesi gerekir.

29. İncelenen uyuşmazlıkta, öngörülen idari para cezasının 5326 sayılı Kanun'un 16. maddesinde belirtilen idari yaptırım türlerinden biri olduğu, 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanunu'nda da idari para cezasına itiraz konusunda görevli mahkemenin gösterilmediği, ancak; idari para cezasına konu işlem kapsamında aynı kişi ile ilgili olarak idarenin tek taraflı bir şekilde kamu gücüne dayanarak, üstün hak ve yetkileri çerçevesinde yaptığı idari işlemin de idari yargı yerinde dava konusu edildiği anlaşıldığından; idari para cezasına ilişkin kararın hukuka aykırılığı iddiasının da, idari yargı yerinde görüleceği kuşkusuzdur.

30. Bu durumda, Kabahatler Kanunu'nun 5560 sayılı Kanun'la değişik 3. maddesi ve aynı Kanun'un 27. maddesine 5560 sayılı Kanun'la eklenen sekizinci fıkra hükmü bir arada değerlendirildiğinde, 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanunu uyarınca verilen idari para cezası ile tazminata ilişkin olarak gönderilen yazıya karşı açılan davanın çözümünde idari yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

31. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak, Erzincan İdare Mahkemesince yapılan 12/05/2023 tarih ve E.2022/1395sayılı başvurunun reddi gerekmiştir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde İDARİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. Erzincan İdare Mahkemesince yapılan 12/05/2023 tarih ve E.2022/1395sayılı BAŞVURUNUN REDDİNE,

10/07/2023 tarihinde OY BİRLİĞİYLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Muammer	Nilgün	Doğan	Eyüp
TOPAL	TAŞ	AĞIRMAN	SARICALAR

Üye	Üye	Üye
Ahmet	Mahmut	Bilal
ARSLAN	BALLI	ÇALIŞKAN